

технологій у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Єфіменко Світлана Миколаївна. – Кіровоград, 2015. – 376 с.

2. Сухомлинский В. А. Избранные произведения : в 5 т. / В. А. Сухомлинский. – К. : Рад. шк., 1979 – . – Т. 1. : Проблемы воспитания всесторонне развитой личности. Духовный мир школьника. Мудрая власть коллектива (Методика воспитания коллектива) / Пер. с укр. Н. Дангулова; Текст и примеч. подгот. А. Г. Дзевежин. – 1979. – 686 с.

3. Сухомлинский В. А. О воспитании / Сост. и авт. вступ, очерков С. Соловейчик. – М.: Политиздат, 1973. – 272 с.

4. Сухомлинский В. А. Павлышская средняя школа: Обобщение опыта учеб.-воспитат. работы в сел. сред. школе. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1979. – 393 с.

5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1976 – . – Т. 4. : Павлівська середня школа / Пер. з рос. М. Зайцева; Розмова з молодим директором / Пер. з рос. М. М. Василькова. – 1977. – 640 с.

6. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу. – К.: Радянська школа, 1971. – 208 с.

7. Сухомлинський В. О. Сто порад учителів. – К. : Рад. шк., 1988. – 310 с.

REFERENCES

1. Iefimenko, S. M. (2015). *Rozvytok intelektualno-tvorchoho potentsialu maibutnoho uchytelia tekhnologii u protsesi profesiinoy pidhotovky*. [Development of the intellectual and creative potential of the future teacher of technology in the process of training]. Kirovohrad.

2. Suhomlinskiy, V. A. (1979). *Izbrannyye proizvedeniya: v 5 t. T. 1.: Problemyi vospitaniya vsestonne razvitoi lichnosti. Duhovnyi mir shkolnika. Mudraya vlast kollektiva (Metodika vospitaniya kollektiva)*. [Problems of education of a fully developed personality. The spiritual world of the schoolboy. Wise power of the collective (Methodology of the upbringing of the collective)]. Kyiv: Radyanska shkola.

3. Suhomlinskiy, V. A. (1973). *O vospitanii*. [About education]. Moscow: Politizdat.

4. Suhomlinskiy, V. A. (1979). *Pavlyshskaya srednyaya shkola: Obobschenie opyta ucheb.-vospitat. raboty v sel. sred. Shkole*. [Pavlysh secondary school: Generalization of the experience of teaching and educational work in rural secondary school]. Moscow: Prosvetshchenie.

5. Sukhomlynskiy, V. O. (1977). *Vybrani tvory: v 5 t. T. 4.: Pavlyska serednia shkola. Rozmova z molodym dyrektorom*. [Pavlyska high school. Talk with a young director]. Kyiv: Radyanska shkola.

6. Sukhomlynskiy, V. O. (1971). *Metodyka vykhovannia kolektivu*. [Methodology of education of the collective]. Kyiv: Radianska shkola.

7. Sukhomlynskiy, V. O. (1988). *Sto porad uchyteliv*. [One hundred tips for the teacher]. Kyiv: Radianska shkola.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЄФІМЕНКО Світлана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Наукові інтереси: діагностика та розвиток інтелектуально-творчого потенціалу педагога.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

YEFIMENKO Svitlana Mykolaivna – Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.), Senior Lecturer of the Department of Pedagogy, Psychology and Correctional Education of the Municipal Institution «Kirovograd Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after Vasyl Sukhomlynsky».

Circle of scientific interests: diagnostics and development of intellectual and creative potential of the teacher.

Дата надходження рукопису 01. 09. 2018 р.

Рецензент – д.п.н., професор М. В. Анісімов

УДК: 371.48

ЛУНГОЛ Ольга Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізики та інформаційних технологій №2 Донецького національного медичного університету
ORCID ID 0000-0001-8128-0072

e-mail: lunhol_o_m@ukr.net

СУХОВІРСЬКА Людмила Павлівна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізики та інформаційних технологій №2 Донецького національного медичного університету
ORCID ID 0000-0003-0353-9354

e-mail: suhovirskaya2011@gmail.com

MOTIVATION OF STUDY IN THE PRISM OF MODERNITY THROUGH THE REALIZATION OF VASILY SUKHOMLINSKY WORKS

Analysis of recent research and publications. At the present stage of the society

transformation the external (social) motives of education changing constantly. This process

modifies the internal regulatory resources of the individual. The regulatory component of learning activities is the *study motivation*, which not only ensures the efficacy of learning in the case of a direct pedagogical influence, but also promotes the student's cognitive activity and transforms the external regulation into self-regulation [6, c. 128].

The purpose of study, according to the outstanding teacher V. O. Sukhomlinsky, is that the process of mastering knowledge provided an optimal level of overall development, and the overall development, which is achieved in the learning process, contributed to the successful acquisition of knowledge [10, p. 237].

Formed solid, deep, emotionally painted and meaningful motives of teaching ensure the effectiveness of educational and cognitive actions of students and give them specific direction. Yu. Babanskyi, V. Okon, consider the study motivation as a separate component of the educational process and formulate the corresponding principle of learning, since motivation is present in all processes of education.

Ye. Ilin, A. Markova, T. Matys, M. Milman, A. Orlov and other authors substantiated internal and external motivation of educational activity and conditions of their formation [4]. They emphasized that the positive study motivation and personal progress are the basis of constructive socialization of students. The absence or the falsity of such motivation leads to the threat of social isolation and the emergence of deviations in the social behavior of young people [4].

The purpose of the article is to show how the motivation of teaching acts as a powerful factor in the activation of internal potential resources of the individual in the organization of students educational activities.

The main material of the study. The motivation of studying plays an important role in the development of personality, because without of it effective learning activity, development of intelligence, development of ability and needs for self-improvement, self-development, self-education are impossible. Motivation for learning is one of the main conditions for the implementation of the educational process. The best teacher is the one who awakens the students' desire to study.

In the book «To Children I Give My Heart» V. O. Sukhomlinsky, referring to the teachers, wrote that they do not forget that the ground on which their pedagogical skills are built is in the child, in her attitude to knowledge and to the teachers themselves. It is a desire to learn, inspiration, and readiness to overcome difficulties. Carefully enrich this ground, without it there is no school, noted Sukhomlinsky [8].

The problem of study motivation is one of the central issues in pedagogical psychology, because the result and the process of learning are

significant in terms of engagement in the educational process, the training of students. The complexity and multi-dimensionality of the motive make a great deal in the sense of its essence, attachment, structure and the functions of individual motivations.

As Ye. Ilin points out, a considerable number of studies of the educational activity motivation contains errors in the observations on the motivation and the motifs. The basis for the motives of educational activities are the following factors: purpose, needs, settings, communication, interests etc. These factors determine the types of educational activity [2]. In psycho-pedagogical literature there is no single understanding of studying motivations and the classification of educational motives.

Educational motivation as a separate type of motivation, which is included in the activity of studying or educational activity, is determined by O. Zymnia [1]. As for any other type of activity, educational motivation is determined by next factors specific to this activity:

- a) educational system, educational institution, where educational activity takes place;
- b) peculiarities of the educational process organization;
- c) specificities of educational activity subjects (age, gender, intellectual development, abilities, self-evaluation, interaction with socium);
- d) the subject features of the teacher and the system of his attitude to the student;
- e) the specifics of the discipline.

The educational motivation by A. Markova is characterized by complex structure, systemicity, orientation, dynamism, stability, and is connected with the level of intellectual development and the characteristics of educational activity. The structure of the hierarchy is the following: training needs, goal of learning, emotions, attitude and interest [5].

In studying the motivational sphere of personality in educational activity, O. Karpova [3] offered to consider it as an integrative effect of two basic determinants interaction: general and specific. The *general category* consists of the determinants of the actually a personal plan (the degree of organization of the personality structure and its motivational sphere); *specific category* contains factors of the activity plan: the main characteristics of the content and structure of educational activities, the conditions of its organization. According to O. Karpova, the motivational sphere of personality in educational activity is organized on the basis of the structural-level principle, which establishes an hierarchy of five basic levels: metasytem, system, subsystem, component and elemental. At the *metasytem* level, there are personal works, that is, the components of the metasytem (personality), which includes the motivational sphere. The

system level is represented by all motivational factors that are formed in a single whole. The subsystem level of motivation ensures the organization of original motivational subsystems, each of which is a synthesis of both qualitatively homogeneous and functionally similar motives. At the component level, individual motives of students are localized, but on the elemental one – the formations that are objectively necessary for the formation of the motive.

The use of Internet resources motivates personality for educational activities and forms internal, external and personal motivation. To internal sources of educational motivation, we attributed at first cognitive needs and the transformation of knowledge, skills and abilities into a direct productive force. This determines the external sources of educational motivation. Expected results characterize the attitude of the subjects of studying to the education as a norm. This allows students to overcome the difficulties associated with the implementation of educational activities. We consider students' motivation as objective conditions that are necessary for effective educational activity. Personality characteristics include interests, needs, settings, ideals, stereotypes of students. They promote self-improvement, self-esteem and self-realization of students' personalities in educational activities in physics.

Interest is the reason that stimulates the student's activity in mastering physical knowledge. The presence of cognitive interest is an expression of the motive of activity. Resource opportunities for emotional impact on students have a textbook, where the educational material has the current, relevance, connection with life, the results of scientific and technical advancement, facts about the life and activities of prominent scholars.

There are various cognitive motives. In this aspect we consider internal and external motives (resources). In this regard, we distinguish:

- an *introductory motivation* that activates the student's educational activity in the study of physics, promotes the regulation of the initial desire to learn the educational material, is of interest to the learning process. An introductory motivation can be carried out in the context of a conversation about physical phenomena and processes, show demonstration of a phenomenon to which will be directed further study. The main methods are the motivating introduction and the motivating demonstration (Table 1);
- *current motivation* that provides optimal pedagogical communication in the process of teaching physics, promotes the formation of a stable interest to educational activity and supports this

interest at all stages of education. Current motivation is used to maintain a constant interest in learning activities during the acquisition of knowledge and skills in physics. It can be carried out by different learning methods in accordance with the stages of activity formation (Table 1):

- in the process of explaining it (conversation, lecture, story);
- during the implementation of practical tasks (problems, laboratory works);
- in the control process (current, final).

The main methods of motivation in the process of presenting a new material are as follows:

- orientation of the educational material in physics on its practical content;
- orientation to specific activities during practical and laboratory work;
- model demonstrations on the practical use of physical theoretical positions.

Table 1

Didactic characteristics of internal motivational aspects of learning

Types of motivational technologies	Methods of training	Methods of learning that we use
Introductory motivation	Motivating introduction	Attitude to the person
		Attitude to the situation
	Motivating demonstration	Speech with quotation, question
		Preliminary visit to the scientific laboratory, manufacturing
	Stage of material presentation : lecture, conversation, story	Previous show the phenomenon, process
		Orientation of the content of the educational material on its practical content and on specific activities
Current and final motivation	Stage of formation and control of activity: solving problems and solving tasks, laboratory works	Demonstration of practical use of theoretical positions in speech
		Granting the right to choose tasks of all kinds, to create tasks of optimal complexity, novelty and unpredictability of tasks
		Positive feedback or informing students about the success of their activity

To the main techniques of a current motivation in physics at the stage of formation and control of activity, we attributed: creating tasks of optimal complexity and determining the place of their use; research nature and unpredictability of tasks; positive feedback.

Conclusions and prospects for further researches of directions. Consequently, as a result of our analysis of theoretical studies [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 9] and considering different approaches to studying motivation, we came to the conclusion that the motivational sphere of students' activity is crucial in achieving the goal of learning. A holistic picture of physical phenomena and processes can only arise with an integrated approach to applying motivation in student learning.

Thus, the awareness of the high significance of the motive of studying for successful learning is an internal resource, which leads to the formation of the principle of motivational provision of the educational process.

In modern conditions V. O. Sukhomlinsky's psychological and pedagogical ideas have a unique resource, which is a powerful factor in the organization of educational activities.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И. А. Зимняя. – М. : Логос, 2004. – 384 с.
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2008. – 512 с.
3. Карпова Е. В. Структура и генезис мотивационной сферы личности в учебной деятельности : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07 / Карпова Е. В. ; Ярославский гос. пед. ун-т им. К. Д. Ушинского. – Ярославль, 2009. – 51 с.
4. Лунгол О. М. Методика навчання електродинаміки учнів вищих професійно-технічних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 : захищена 24.12.2015 / Лунгол Ольга Миколаївна ; Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2015. – 322 с.
5. Маркова А. К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте: пособие [для учителя] / А. К. Маркова. – М. : Просвещение, 1983. – 96 с.
6. Суховірська Л. П. Ресурсний підхід до методики навчання фізики в загальноосвітніх навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 : захищена 05.10.17 / Суховірська Людмила Павлівна ; Центральноукраїнський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кропивницький, 2017. – 382 с.
7. Суховірська Л. П. Ресурсний підхід у підготовці майбутніх вчителів фізики до інноваційної діяльності / Л. П. Суховірська // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – № 125. – С. 201–205.
8. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям. – К.: Рад.школа, 1972. – 244 с.
9. Сухомлинский В. О. Выбранные творы: У 5-ти т. – К., 1976-1978.
10. Сухомлинский В. О. Выбранные творы: в 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т. 4. – 640 с.

REFERENCES

1. Zimnyaya, I. A. (2004). *Pedagogicheskaya psihologiya*. [Pedagogical psychology] Moscow: Lohos.
2. Ilin, E. P. (2008). *Motivatsiya i motivyi*. [Motivation and motives] Pyter: SPb.
3. Karpova, E. V. (2009). *Struktura i genезis motivatsionnoy sferyi lichnosti v uchebnoy deyatel'nosti : avtoref. dis. ... d-ra psihol. nauk : 19.00.07*. [The structure and genesis of the motivational sphere of the individual in educational activity] Yaroslavl: Yaroslavskiy gos. ped. un-t im. K. D. Ushinskogo.
4. Lunhol, O. M. (2015). *Metodyka navchannia elektrodynamiky uchniv vyshchyykh profesii-no-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02*. [Methods of teaching electrodynamics students of higher vocational education] Kirovohrad: Kirovohradskiy derzh. ped. un-t im. V. Vynnychenka.
5. Markova, A. K. (1983). *Formirovanie motivatsii ucheniya v shkolnom vozraste: posobie dlya uchitelya*. [Formation of the motivation of teaching in school age: a manual for the teacher] Moscow : Prosveschenie.
6. Sukhovirska, L. P. (2017). *Resursnyi pidkhid do metodyky navchannia fizyky v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02*. [Resource approach to methodology of teaching physics at comprehensive educational establishments]: Kropyvnytskyi: Tsentralnoukrainskyi derzh. ped. un-t im. V. Vynnychenka.
7. Sukhovirska, L. P. (2014). *Resursnyi pidkhid u pidhotovtsi maibutnikh vchyteliv fizyky do innovatsiinoi diialnosti*. [Resource approach in preparing future physics teachers for innovation] Naukovi zapysky. Seria: Pedahohichni nauky.
8. Sukhomlinsky V. A. (1972). *Serditse otdayu detyam*. [My heart I give to children] Kiev: Rad.shkola.
9. Sukhomlinskyi, V. O. (1976–1978) *Vybrani tvory: U 5-ty t*. [Selected works: in 5 volumes]. Kyiv.
10. *Sukhomlinskyi, V. O. (1976). Vybrani tvory: v 5 t., T. 4*. [Selected Works: 5 t. T. 4]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛУНГОЛ Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри медичної фізики та інформаційних технологій № 2 Донецького національного медичного університету, член Лабораторії дидактики фізики, технологій та професійної освіти Інституту педагогіки НАПН України у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методика навчання фізики, навчання медичної та біологічної фізики студентів-іноземців.

СУХОВІРСЬКА Людмила Павлівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри медичної фізики та інформаційних технологій № 2 Донецького національного медичного університету, член Лабораторії

дидактики фізики, технологій та професійної освіти Інституту педагогіки НАПН України у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методика навчання фізики на основі ресурсного підходу, методика навчання медичної та біологічної фізики.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LUNHOL Olha Mykolaivna – PhD (pedagogical sciences), Senior Lecturer of the Department of Medical Physics and Information Technologies No.2 of the Donetsk National Medical University, Member of the Laboratory of the Didactics of Physics, Technologies and Professional Education of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine at the Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of research interests: methods of teaching physics, teaching medical and biological physics of foreign students.

SUKHOVIRSKA Liudmyla Pavlovna – PhD (pedagogical sciences), Senior Lecturer of the Department of Medical Physics and Information Technologies No.2 of Donetsk National Medical University, Member of the Laboratory of the Didactics of Physics, Technologies and Professional Education of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine at the Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: the methodology of teaching physics on the basis of the resource approach, the method of teaching medical and biological physics.

Дата надходження рукопису 22. 08. 2018 р.

Рецензент – д.п.н., професор М. І. Садовий

УДК 37 (09)

ОЗЕРНА Наталія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка e-mail: ozernayanata@icloud.com

ВИХОВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Постановка та обґрунтування проблеми. В умовах перебудови в усіх сферах суспільного життя нашої держави дедалі більше зростають вимоги до якості освіти. Першочерговою важливістю набуває оновлення, реформування національної системи освіти, початковою ланкою якої є дошкільне виховання. Українське дошкільня сьогодні ставить за мету, насамперед виховання високо розвинутих, глибоко моральних, соціально активних громадян нашої країни, для яких уміння і бажання вчитися мають стати стійкими якостями особистості. Головна увага звертається на таку важливу проблему дошкільної освіти, як формування в учнів інтересу до книжки, міцних навичок усвідомленого читання, вдосконалення підготовки дитини до самостійного вибору книжки. У сучасних умовах велике й неперехідне значення має виховна спрямованість літератури для дошкільників.

Питання дошкільня знайшли відображення в Законі України «Про освіту» (1991), Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1993), які як і Концепція дошкільного виховання в Україні, проект Закону України «Про дошкільну освіту» (2001), проект змін до Закону України «Про дошкільну освіту» (2017), визначають мету, завдання, напрями та шляхи

реформування дошкільних закладів відповідно до економічних та соціальних потреб суспільства. Головне значення дошкільної освіти – зміцнити фізичне і психічне здоров'я дітей, ввести їх у колектив, забезпечити всебічно-гармонійний розвиток, сформувати уміння і навички, необхідні для подальшого навчання за допомогою виховної літератури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історико-педагогічні аспекти розвитку громадського дошкільного виховання в Україні, характеристика національного дошкільня минулого, сьогоднішнього і майбутнього знайшли своє відображення у працях Л. Артемової, А. Бондар, Н. Лисенко, З. Нагачевської, О. Пшеврацької, І. Улюкаєвої та ін. Одним із важливих питань у розвитку дошкільного виховання була проблема виховної літератури для дітей. Питанням становлення літератури для дітей загалом у різні часи займалися Б. Гошовський, Р. Зозуляк, Л. Кіліченко, П. Лещенко, Е. Огар, І. Проценко. Деякі аспекти існування дитячої періодичної літератури розглядали зокрема Г. Корнеева, Н. Кіт, У. Лешко, В. Лучук та В. Передирій. Проблема виховної спрямованості літератури для дітей В. О. Сухомлинського не знайшла належного висвітлення в науковій літературі, що і обумовило наше звернення до неї.